

Çocuk Gelişimi Alanında Dereceli Puanlama Anahtarı Hazırlama: Deneysel Bir Uygulama*

Araştırma Makalesi / Research Article

 Zübeyde KAYAKCI DANIŞMAZ, MEB
 Fatma Betül KURNAZ ADIBATMAZ, Karabük Üniversitesi

Öz

Bu çalışmanın amacı, Çocuk Gelişimi bölümü lisans programına devam eden öğrencilerin dereceli puanlama anahtarı hazırlama becerilerindeki gelişimi incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 öğretim yılında Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören 49 deney, 47 kontrol grubunda olmak üzere toplam 96 Çocuk Gelişimi bölüm öğrencisi oluşturmaktadır. Deney ve kontrol grubunda bulunan öğrencilere araştırmaya başlamadan önce dereceli puanlama anahtarıyla ilgili bir ön test uygulanmıştır. Daha sonra deney grubunda bulunan öğrencilere beş hafta boyunca dereceli puanlama anahtarı hazırlamaya yönelik uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Uygulamalarda bilişsel gelişim alanından beş, dil gelişim alanından beşer kazanım seçilerek deney grubunu oluşturan öğrencilerden bu kazanımlarla ilgili performansın değerlendirilmesine uygun dereceli puanlama anahtarı oluşturmaları istenmiş ve öğrencilerin dereceli puanlama anahtarı hazırlama konusundaki gelişimleri izlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis Varyans analizi kullanılmıştır. Uygulama sonunda deney ve kontrol grubunda bulunan öğrencilere dereceli puanlama anahtarıyla ilgili bir son test uygulanmış ve uygulamanın etkisi kontrol edilmiştir. Ayrıca deney grubunda bulunan öğrencilerden dereceli puanlama anahtarı hazırlamaya yönelik performanslarını değerlendirmeleri (öz değerlendirme) istenmiştir. Araştırmada, deney grubundaki öğrencilerin dereceli puanlama anahtarı geliştirme konusunda ustalık kazandıkları belirlenmiştir. Deney grubunun son test puanları, kontrol grubunun son test puanlarına göre manidar düzeyde farklılaşmıştır. Öğrencilerin dereceli puanlama anahtarı hazırlama konusundaki öz değerlendirmeleri ile araştırmacının aynı çalışmaya verdiği puanlar karşılaştırılmıştır. Öğrencilerin değerlendirmeleri ile araştırmacının değerlendirmesi arasında bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

* Bu araştırma Zübeyde Kayakçı Danışmaz'ın Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişim Anabilim Dalında Fatma Betül Kurnaz Adıbatmaz'ın danışmanlığında yürüttüğü yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Çocuk Gelişimi,
Dereceli Puanlama Anahtarı,
Otantik Değerlendirme.

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 14.01.2020
Kabul Tarihi: 24.06.2020
E-Yayın Tarihi:
25.06.2020

Creating Rubric on the Field of Child Development: An Experimental Practice

Abstract

Examination of Rubric Development Skills of Students Who Continue to Undergraduate Child Development Program The aim of this study is to examine the development of graded scoring key preparation skill safe the studies that prepared for the student attending the undergraduate Child Development and Education program. The study group of the research is consisted of 96 students from Karabuk University Institute of Health Sciences in 2018-2019 academic years. The students are divided in two group; 49 students as experimental group and 47 students as control group. In the research, five improvements from cognitive development are and five from language development are a were selected and students were asked to develop a graded directive according to these gain sand the students' progress in preparing graded directive was observed. In addition, the pre-test and post-test related to graded scoring instructions were applied to the experimental and control groups before the application (intervention) was performed. As a result, the effect of the intervention on the experimental group was defined. A five-week treatment was completed with the experimental group. Before the application, the students of the experimental group were informed about the graded scoring key, examples of graded scoring key were shown and what they had to pay attention during the application was explained. At the end of the practices, students were given feed back on their performance. The self-assessment form prepared by the researcher enabled students to evaluate their own studies. At the end of the practice, it was determined that the students gained mastery in developing graded instruction. The pre-test and post-test scores of the experimental group differed significantly in favor of the post-test. In addition, the post-test scores of the experimental and control groups differed significantly in favor of the experimental group. The scores they gave to their studies were compared with those given by there searcher for the same study. There was no significant relationship between the students' evaluation sand the researcher's evaluations.

Keywords

Child Development and
Education,
Rubric,
Authentic Rating

Article Info

Received: 01.14.2020
Accepted: 06.24.2020
Online Published:
06.25.2020

Giriş

Erken çocukluk döneminde değerlendirmelerin daha çok gelişimi tarama ya da tanılama amacı taşıması, standart testlerle ilgili çok sayıda değerlendirme aracının geliştirilmesini sağlamıştır. Standart olmayan yollarla değerlendirmelerin güvenilirliklerine ilişkin tartışmalar ise, diğer ölçme yöntemlerine ilişkin uygulamaların gelişimini kısıtlamıştır. Oysa çocukların gelişimsel özelliklerinin tüm yönüyle değerlendirilmesi, çeşitli ölçme yöntemlerini birlikte kullanmakla gerçekleştirilebilir. Değerlendirmelerin çok yönlü olarak gerçekleştirilmesi, bir bakıma farklı değerlendirme araçlarına ilişkin örneklerin artmasıyla sağlanabilir (Kutlu, Yıldırım ve Bilican, 2009).

Okul öncesi dönemde ve ilkökul yıllarında değerlendirme yapılırken “çocukların ne bildiği” ile “çocukların neler yapabildiği” sorularına yanıt aranır. Hem değerlendirmenin amacı hem de çocukların okuma yazma becerilerinde yeterince olgunlaşmamış olmaları, geleneksel kâğıt kalem testleri yerine performansa dayalı değerlendirmeleri zorunlu kılar. Bu dönemde yapılan değerlendirmenin amacı, çocuğu tanıyıp gelişimini desteklemek, çocuğun eğitiminde etkili olan kişileri (ebeveyn-öğretmen-idareciler vb.) bilgilendirmektir (Elibol ve Avcı, 2014). Çocuğun neyi ne derece bildiğini, hangi alanlarda eksiklerinin olduğunu, öğrenmede hangi aşamalardan geçtiğini belirlemek ve aileye bu konuda geribildirim vermek önemlidir. Ancak standart kâğıt kalem testleri, erken çocukluk evresinde sınırlılıklara sahip olduğundan performansa dayalı ölçme ve değerlendirme yöntemleri kullanılmalıdır (Hızarcıoğlu, 2013). Çocukların hazır bulunuşluklarının, öğrenme biçimlerinin ve öğrendiklerini aktarma becerilerinin birbirinden farklı olması da değerlendirme yöntemlerinde çeşitliliği zorunlu kılmaktadır. Bu çeşitlilik öğrencilerin doğru şekilde değerlendirilip eksik yönlerinin daha net ortaya konmasını sağlamaktadır (Aytaç, 2006).

Erken çocukluk döneminde değerlendirmede çeşitliliğin sağlanması ve verilerin farklı yollarla toplanması verilen kararların doğruluğu açısından önemlidir. Türkiye’de değerlendirmede GEÇDA (Temel, Ersoy, Avcı ve Trula, 2005), AGTE (Savaşır, Sezgin ve Erol, 1995) Denver II (Anlar ve Yalaz, 1996) gibi standart testlerin yaygın olarak kullanıldığı bilinmektedir. Ancak bu tür ölçme araçlarının amacı gelişimsel tarama olduğundan sınıf içi değerlendirmelerde yetersiz kalabilmektedir. Bununla birlikte dereceli puanlama anahtarlarının (DPA) kullanımının çok yaygın olmaması ve DPA kullanılarak gerçekleştirilen uygulama örneklerine gereksinim olduğunun düşünülmesi araştırmacıları bu çalışmayı gerçekleştirme konusunda yüreklendirmiştir. Farklı değerlendirme yöntemlerine ilişkin örnekler oluşturulmasının alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmüş ve bu araştırma planlanmıştır. Erken çocukluk döneminde çeşitli yöntemlerden yararlanarak değerlendirmelerin yapılması Çocuk Gelişimi Bölüm öğrencilerinin farklı değerlendirme yöntemleriyle ilgili bilgi ve becerilerini geliştirmekle mümkün olabilir. Bu bilgilerden yararlanarak bu çalışmada Çocuk Gelişimi Bölümü öğrencilerinin dereceli puanlama anahtarı geliştirmelerine yönelik deneysel bir uygulama yapılması ve sonuçlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmanın iki çıktısı olabileceği düşünülmektedir. Bu çıktılardan biri erken çocukluk döneminde kullanılacak DPA’na taslak örnekler oluşturmak, diğer çıktısı ise Çocuk Gelişimi Bölümü programında DPA geliştirme uygulamalarının işlevini göstermektir. Aşağıda araştırmanın konusunu oluşturan iki durumdan Çocuk Gelişimi bölümü programlarının ölçme ve değerlendirmeyle ilişkisinden ve DPA’ndan kısaca sözedilmiştir.

Dereceli Puanlama Anahtarı

Performansa dayalı pek çok duruma ve eğitim hedeflerine göre çok farklı şekillerde oluşturulan ve kolayca uyarlanan DPA'nın kullanımı, yaygınlaşmaya başlamıştır (Kan, 2007). Performansa dayalı değerlendirmede en önemli araçlardan biri olan DPA'ları, 1990'dan günümüze kadar pek çok araştırmacı tarafından tanımlanmıştır (Tierney ve Simon, 2004). DPA tipik olarak, öğrenci performansını ya da performans ödevinin sonucunda ortaya çıkan ürünü değerlendirmede kullanılan puanlama aracıdır (Mertler, 2001). Öğretmenler, bir öğrencinin bir becerideki seviyesini belirlemek istediklerinde performansa dayalı bir değerlendirme yaparlar. Performansa dayalı değerlendirmelerin artması DPA'nın kullanımını yaygınlaşmasını sağlamıştır. DPA sayesinde öğrenci yanıtları da kolaylıkla puanlanabilir. Dereceli puanlama anahtarı kaliteli öğretimi destekler niteliktedir (Popham, 1997).

DPA hazırlanırken öğrenciden beklenen performansın düzeyi ölçütlerle tanımlanır. Tanımlanan bu değerlendirme ölçütleri, öğrenci performansının niteliğini değerlendirirken dikkate alınan kriterlerdir. Bu kriterler, öğrenci performansının başarılı olması için gerçekleştirmesi gereken durumlardır. Değerlendirme ölçütleri, öğrencinin verdiği yanıtları kritere uygun olanlar ve kritere uygun olmayanlar olarak ayırır (Popham, 1997).

DPA, bütünsel ve analitik DPA olmak üzere iki türdür. Bütünsel DPA, öğrenci performansının özelliklerini bütün olarak dikkate alır. Ölçüt sayısı 3-6 arasında değişiklik gösterirken ölçüt sıralaması mükemmelden kötüye şeklindedir. Bütünsel DPA'nda, performans ya da ürünün tamamına tek bir puan verilir. Bütünsel DPA'nın en çok eleştirilen özelliği, performans ya da sürecin bazı özelliklerinin etkisinde kalarak eksik yönlerin göz ardı edilmesidir. Hazırlanması daha kolaydır ve daha az zaman alır. Analitik DPA'nda farklı ölçütlerle performans düzeyleri tanımlanır. Bu durum öğretmenin değerlendirmesini çok yönlü yapmasına olanak sağlar ve öğrencinin çalışmasında hangi ölçütlere dikkat etmesi konusunda öğrencilere ipuçları verir. Analitik DPA'nda her bir ölçüte ayrı puan verildiği için değerlendirme oldukça zaman alır (Aslan ve Bayraktar, 2017).

Alan yazında farklı alanlarla ilgili DPA örnekleri (Birel ve Albuz, 2014; Kutlu, Yıldırım ve Bilican, 2009; Kurnaz, Ergün ve Ilgaz, 2018; Öztürk ve Güdek, 2012), DPA'nın kullanılmasının öğretime etkisi (Aslanoğlu ve Kutlu, 2003), öğretmenlerin ya da öğretmen adaylarının DPA hazırlama konusundaki becerilerini geliştirme (Aytaç, 2006), öğretmenlerin DPA'na ilişkin görüşleri (Korkmaz, 2009), DPA'nın güvenilirliği (Anadol ve Doğan, 2018; Ev Çimen, 2012; Minez, 2012; Ömür ve Erkuş, 2013; Parlak ve Doğan, 2014) konularında yürütülen araştırmalar olduğu belirlenmiştir. Yurt içinde yapılan alan yazında DPA ile ilgili yapılan çalışmalar incelenirken erken çocukluk döneminde kullanılan örnekler rastlanmamıştır. Bu çalışmada erken çocukluk döneminde DPA'nın nasıl kullanılacağı ve Çocuk Gelişimi bölümü öğrencilerinin bu uygulamaları nasıl gerçekleştirebileceğine ilişkin uygulamaların oluşturulması ve denenmesi amaçlanmıştır.

Çocuk Gelişimi Bölümü Öğretim Programlarının Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkisi

Bu araştırmada Hacettepe Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Karabük Üniversitesi Çocuk Gelişimi bölümü öğretim programları incelenmiş ve genel bir çerçeve oluşturulması amaçlanmıştır. İlgili üniversitelerde ölçme ve değerlendirme konularıyla ilişkili olduğu düşünülen dersler bulunmaktadır. Bunlar "gelişimsel değerlendirme", "görüşme ilke ve teknikleri" ve "çocuğu tanıma ve değerlendirme yöntemleri" dersleridir.

Çocuk Gelişimi bölümünün programlarında yer alan dersler incelendiğinde ölçme ve değerlendirme konularının farklı ders içerikleriyle birlikte verildiği görülmektedir. Çocuk gelişimi alanında değerlendirmenin önemi yadsınamaz. Bu nedenle bu çalışma çocuk gelişimi alanında farklı ölçme uygulamalarının nasıl gerçekleştirilebileceğine ilişkin ipuçları da sağlamaktadır. Eğitimde ve psikolojide ölçme ve değerlendirme konu alanlarıyla çocuk gelişimi konu alanlarının ortak bilgi birikimini bir araya getirerek her iki alana katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Araştırmada Çocuk Gelişimi bölümü lisans programına devam eden öğrencilere verilen DPA hazırlama eğitimi ile öğrencilerin DPA hazırlama becerilerine katkı sağlayıp sağlamadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırmanın deneysel yürütülmesi nedeniyle denenceler oluşturulmuştur. Aşağıda bu araştırmanın denenceleri verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın denenceleri

Denence 1	Deney ve kontrol grubunun ön test puanları arasında manidar bir fark yoktur.
Denence 2	Deney grubunun ön test ve son test puanları arasında son test lehine manidar bir fark vardır.
Denence 3	Kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasında manidar bir fark yoktur.
Denence 4	Deney ve kontrol grubunun son test puanları arasında deney grubu lehine manidar bir fark vardır.
Denence 5	Deney grubu öğrencileri süreç içinde dereceli puanlama anahtarı hazırlama konusunda beceri kazanmıştır.
Denence 6	Deney grubu öğrencilerinin kendi performanslarına ilişkin yaptıkları değerlendirmeler ile araştırmacının yaptığı değerlendirmeler arasında pozitif ilişki vardır.

Araştırmada kurulan denencelerin test edilme süreciyle ilgili süreç yöntem bölümünde verilmiştir.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, verilerin toplanması, araştırmanın etik yönü, kapsam ve sınırlılıkları açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, Çocuk Gelişimi bölümü lisans programına devam eden 2.sınıf öğrencilerinin DPA geliştirme becerileri incelenmiştir. Bu nedenle bu araştırma, araştırmacı kontrolünde uygulama grubunda gözlenmek istenen verilerin üretildiği deneysel bir çalışmadır. Çalışmada yarı deneysel desen kullanılmıştır. Bu çalışmanın amacı, bir model önermekten daha çok bir modelin ortaya çıkışına zemin hazırlayabilecek bilgi ve deneyimlerin neler olabileceğine ilişkin açıklamalarda bulunabilmektir. Bu amaçla öğrencilerin dereceli puanlama anahtarı geliştirme konusundaki bilgi düzeylerini belirlemek için, gruba ön test ve son test uygulanmıştır. Ayrıca becerideki değişim de süreç içinde incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Amacı bireyi geliştirmek olan etkinliklerin büyük gruplarda uygulanması, zor ve zaman alıcıdır. Araştırmanın deneysel olması ve seçilen konunun özelliği nedeniyle evren örneklem oluşturmak zor olacağı için çalışma grubu belirlenmiştir. Amaçlı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Araştırma süresi kısıtlı olduğu için, ulaşılabilirlik ve uygulanabilirlik gibi nedenler göz önünde bulundurularak Çocuk Gelişimi lisans bölümüne devam eden 2. sınıf öğrencileriyle çalışmanın yürütülmesi tercih edilmiştir. Bu nedenle çalışma, bir devlet üniversitesinde Çocuk Gelişimi bölümü lisans programına devam eden 2. sınıf öğrencileri ile yürütülmüştür. Uygulama, deney grubunu oluşturan 49 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Kontrol grubu ise 47 öğrenciden oluşmuştur. Uygulama sırasında deney grubunda birinci hafta üç, ikinci hafta iki ve üçüncü hafta iki öğrenci uygulamalara katılmamıştır. Bu nedenle bulgularda uygulamaya katılan öğrenci sayıları değişiklik göstermektedir. Deney ve kontrol grubunda

bulunan öğrencilerin etkileşimini azaltmak amacıyla deney grubu öğrencileri 2. öğretime, kontrol grubu öğrencileri ise 1. öğretime devam eden gönüllü öğrencilerden oluşturulmuştur. Öğrencilerin aynı bölümde öğrenim görmelerine dayanarak, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin duyuşsal ve bilişsel özelliklerinin benzer olduğu varsayılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada deney öncesi ve deney sonrası başarı farkını belirleyebilmek amacıyla, bir başarı testi kullanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin uygulamalarda hazırladıkları dereceli puanlama anahtarını değerlendirmede araştırmacı tarafından geliştirilen farklı bir dereceli puanlama anahtarı kullanılmıştır. Öğrencilerin gerçekleştirdikleri görevleri değerlendirmeleri, öz değerlendirmelerle sağlanmıştır.

Başarı Testi

Araştırmada öğrencilere uygulanmak üzere, DPA konusuyla ilgili 17 soru hazırlanmıştır. Başarı testinin deneme formunda, soru sayısının az olmasının nedeni kapsamın dar olmasıdır. Başarı testinde yer alan soruların konuya ve ölçme ve değerlendirme ilkelerine uygunluğu üç uzman tarafından değerlendirilmiştir. Sorular açıklık ve anlaşılabilirlik, kazanıma ve içeriğe uygunluk bakımından uzman görüşlerine göre yeniden gözden geçirilmiştir. Deneme formu ölçme ve değerlendirme dersi almış 155 öğrenciye uygulanarak maddelerin güçlük ve ayırıcılık indeksleri hesaplanmıştır. Üç sorunun ayırıcılık değerinin 0,30'un altında olduğu belirlenmiş ve bu sorular uygulamadan çıkarılmıştır. Ayırıcılık değeri 0,30'un üzerinde olan soruların tümü, ön test ve son test olarak kullanılmıştır. Testte yer alan 14 maddenin güçlük indeksleri 0,10-0,53; madde varyansı 0,09-0,25, maddelerin standart sapması 0,29-0,50 aralığında, madde ayırıcılığı ise, 0,33 ve 0,90 aralığında değişmiştir. Testin ortalama güçlüğü 0,53 olarak hesaplanmıştır.

Deneysel Uygulamanın Gerçekleştirilmesi

Deneysel çalışmaya başlamadan önce, araştırmanın yürütülmesinin etik olarak uygun olduğuna ilişkin etik kurul onayı alınmıştır. İlgili ana bilim dalından araştırılmanın yürütülmesiyle ilgili izinler alındıktan sonra, deney ve kontrol grubu gönüllülük esasına dayalı olarak belirlenmiştir. Deneysel uygulamadan önce gerçekleştirilen çalışmalara ilişkin süreç aşağıda verilmiştir.

- Öğrencilerin DPA hazırlamada, MEB Okul Öncesi Öğretim Programında yer alan kazanımlardan hangilerini uygulamada kullanacakları belirlenmiştir. Bu kazanımlar aşağıda verilmiştir.
- 6-10 nesneyi herhangi bir özelliğine göre gruplandırır.
- 1'den 10'a kadar olan nesnelere kullanarak toplama yapar.
- 1'den 10'a kadar olan nesnelere kullanarak çıkartma yapar.
- Haftanın günlerini sırasıyla söyler.
- Somut nesnelere kullanarak grafik oluşturur.
- Kim, ne, ne zaman, neden, nasıl gibi sorulara yanıt verir.
- Zıt ve eş anlamlı sözcüklerin anlamlarını söyler.
- Eş sesli sözcüklerin anlamlarını söyler.
- Dinlediği bir öyküyü anlatır.

- Resim, nesne, olaylar arasında ilişki kurarak anlamlı öykü anlatır.
- Bilişsel gelişim alanından beş, dil gelişim alanından beş kazanım seçilmiş ve bu gelişim alanlarına uygun ölçütler geliştirilmiştir. Geliştirilen ölçütlerle dereceli puanlama anahtarının hazırlanması amaçlanmıştır. Bu kazanımlara ilişkin bütünsel puanlama anahtarları öncelikle araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Ölçütler oluşturulurken ölçütlerin kazanıma uygun ve ölçüt sıralamasının “mükemmelden...zayıfa” olmasına dikkat edilmiştir. Kazanımı en üst düzeyde karşılayan performansı anlatan ölçüte “3” puan, kazanımı hiç karşılamayan performansı anlatan ölçüte “0” puan verilmiştir. Ölçütler yazılırken ölçütlerin açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmiştir. Ölçütler yazılırken bitişiklik ilkesine ve binişik olmama ilkesine dikkat edilmiştir. Ayrıca ölçütler oluşturulurken ölçüt sayısının uygun olmasına dikkat edilmiştir. Aşağıda örnek olması amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan bütünsel DPA'nın taslağı verilmiştir.

Tablo 2. Bütünsel DPA örnek

Kazanım: Somut nesnelere kullanarak grafik oluşturur.

Görev: Kazanımın değerlendirilmesinde öğrenciye küpler verilir. Aşağıdaki öykü anlatılır ve ilgili soru sorulur.

“Özge pazartesi günü 6 elma yemiştir. Salı günü 3 elma yemiştir. Çarşamba günü ise 4 elma yemiştir.” Anlatılan bu öyküdeki her bir elmanın bir küpe karşılık geldiğini düşünürsen her gün için nasıl bir sıralama oluşturursun?”

Yanıtı tanıma kodu	Ölçütler	Puan
01	Özge'nin pazartesi, salı ve çarşamba günü yediği elma sayısını küpleri kullanarak doğru olarak sıralamış ve somut nesnelere grafik oluşturabilmiştir.	3
10	Özge'nin pazartesi, salı ve çarşamba günü yediği elma sayısından yalnız ikisini küpleri kullanarak doğru olarak göstermiştir.	2
20	Özge'nin pazartesi, salı ve çarşamba günü yediği elma sayısından yalnız birini küpleri kullanarak doğru olarak göstermiştir.	1
50	Öyküde verilen durumun küplerle grafik gösterimini gerçekleştirememiştir.	0
30	Kendinden ne beklediğini anlamamıştır.	0

- Araştırmacı tarafından önceden hazırlanan bütünsel DPA öğrenciden beklenen performansa ilişkin bir çerçeve oluşturmuştur. Böylelikle öğrenci performanslarının daha güvenilir değerlendirilmesi amaçlanmıştır.
- Öğrencilerin performanslarını değerlendirmek amacıyla bir analitik DPA hazırlanmıştır. Oluşturulan bu DPA'nın amacı, Çocuk Gelişimi bölümü öğrencilerinin DPA hazırlama becerilerindeki değişimi ve gelişimi izlemektir. Öğrencilerin DPA hazırlamalarına ilişkin performansı değerlendirmede kullanılan değerlendirme aracı Ek 1'de verilmiştir.
- Öğrencilerin hazırladıkları DPA ile ilgili kendi performanslarını değerlendirmeleri amacıyla araştırmacı tarafından analitik DPA (Katılımcı Öz Değerlendirme Formu) hazırlanmıştır. Öğrenciler öz değerlendirmelerini araştırmacı tarafından hazırlanan “Katılımcı Öz Değerlendirme Formu” ile yapmışlardır.
- Deney grubuna yukarıda anlatılan uygulamaların gerçekleştirilmesinin yanı sıra kontrol grubuna bir haftalık DPA'nın ne olduğuna ilişkin bir anlatım yapılmıştır. Bu içerik sunuş yoluyla öğrencilere aktarılmıştır. Kontrol grubuna verilen bir haftalık bilgiye dayalı anlatım, sınıf içi uygulamaların etkisini göstermesi bakımından da önemlidir.

Uygulama süresinin uzun olması öğrencilerin uygulamaya olan ilgilerini olumsuz etkileyeceği için uygulama beş haftada gerçekleştirilmiştir. Yedi uygulama sınıf içi etkinliklerde yapılmıştır. İki uygulama öğrencilere ödev

olarak verilmiştir. İlk hafta öğrencilere DPA oluşturma hakkında genel bilgileri içeren bir sunum gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere DPA örnekleri gösterilmiş ve uygulama sırasında nelere dikkat etmeleri gerektiği ayrıntılı şekilde anlatılmıştır. Sınıf içinde DPA'nın nasıl hazırlanacağı bir örnekle anlatılmıştır. İçeriğin aktarılmasının ardından öğrencilerden "6-10 nesneyi herhangi bir özelliğine göre gruplandırır" kazanımıyla ilgili bir performansa yönelik dereceli puanlama anahtarı hazırlamaları istenmiştir.

İkinci hafta, "1'den 10'a kadar olan nesnelere kullanarak toplama yapar" ve "1'den 10'a kadar olan nesnelere kullanarak çıkarma yapar" kazanımları için öğrenciler DPA hazırlamışlardır. Aynı kazanımlara ilişkin DPA'nın doğru bir örneği araştırmacı tarafından önceden hazırlanmıştır ve uygulama sonunda bu örnek tahtaya yansıtılarak öğrencilere bu örnekle kendi performanslarını karşılaştırmaları istenmiştir. Öğrencilerin nerelerde yanlış yaptıkları, DPA hazırlarken dikkat etmeleri gerekenler vb. konularında geri bildirim verilmiştir. İkinci hafta yapılan ikinci uygulamadan sonra, öğrencilere araştırmacı tarafından hazırlanan katılımcı öz değerlendirme formu dağıtılmış, öğrencilerden kendi hazırladıkları DPA'nı formda belirlenen ölçütler doğrultusunda değerlendirerek puanlamaları istenmiştir. Sonraki tüm uygulamalar için de öz değerlendirme formları uygulama sonunda kullanılmıştır.

Üçüncü hafta, öğrencilerle önceki iki haftada gerçekleştirilen uygulamalarda nerelerde hata yaptıklarına ve bu hataları nasıl düzeltebileceklerine ilişkin geribildirim verilmiştir. "Somut nesnelere kullanarak grafik oluşturur" kazanımı için DPA sınıfta araştırmacı tarafından örnek olarak hazırlanmıştır. Dördüncü ve beşinci haftalarda diğer kazanımlar için DPA sınıf içi çalışmalarla öğrenciler tarafından hazırlanmıştır. İki kazanımla ilgili performansın değerlendirilmesine yönelik DPA oluşturulması öğrencilere sınıf dışındaki performanslarını görebilmek amacıyla ödev olarak verilmiştir. Uygulama sonunda öğrencilerden beş haftalık uygulama sürecinde öğrenme süreciyle ilgili neler yaşadıklarını, neler öğrendiklerini, dereceli puanlama anahtarı hazırlarken neler hissettiklerini yazılı olarak ifade etmeleri istenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Öğrencilere uygulanan ön test ile son test sonuçları, uygulanan eğitimin hangi düzeyde başarılı olduğuna karar vermek için kullanılmıştır. Ön test ve son test puanları mutlak başarı yüzdesi kullanılarak hesaplanmıştır. Çalışmada veriler normal dağılmadığından parametrik olmayan analizler yapılmıştır. Veriler çözümlenirken aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmiştir.

- Deney ve kontrol grubunun ön test puanları arasında manidar bir fark olup olmadığı Man Whitney U Testi ile incelenmiştir. Mann Whitney U Testi, normal dağılım özelliği göstermeyen bir dağılımda, iki bağımsız grubun puanlarını karşılaştırmak amacıyla kullanılan parametrik olmayan bir yöntemdir (Karagöz, 2010).
- Deney grubunun ön test ve son test puanları arasında manidar bir fark olup olmadığı Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ile incelenmiştir. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi, tekrarlı ölçümler ile kullanılmak için tasarlanmıştır; yani katılımcılar iki durum üzerinden değerlendirildiğinde ya da iki farklı durum altında değerlendirildiğinde kullanılır. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi, tekrarlı ölçümler t-Testinin parametrik olmayan alternatifidir, ortalamaları kıyaslamak yerine; Wilcoxon, puanları sıralara dönüştürür ve onları değişkenlerle kıyaslar.

- Kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasında manidar bir fark olup olmadığı Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ile incelenmiştir.
- Deney ve kontrol grubunun son test puanlarında manidar bir fark olup olmadığı Man Whitney U-Testi ile incelenmiştir.

Bulgular

Bu kısımda, deney ve kontrol grubuna uygulanan test ile deney grubu ile yapılan uygulama çalışmaları sonucunda elde edilen verilerin ışığında bulgular ve yorumlara yer verilmiştir. Elde edilen bulguları sunmadan önce araştırma sonuçlarının güvenilirliğinden söz etmek yerinde olacaktır. Deney grubundan elde edilen veriler arasından, iki farklı kazanıma yönelik oluşturulan DPA arasından rastlantısal yollarla 15 öğrenci performansı seçilmiş ve üç farklı uzmandan DPA ile puanlamaları istenmiştir. Değerlendiriciler arası güvenilirlik genellenebilirlik kuramına göre çözümlenerek G ve Φ katsayıları hesaplanmıştır. Birinci performans için G katsayısı 0,89, Φ katsayısı 0,89; ikinci performans için G katsayısı 0,81, Φ katsayısı 0,72 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen değerler DPA ile farklı değerlendiricilerin benzer sonuçlara ulaşabildiğini göstermektedir. Bu durum deneysel uygulamanın iç geçerliğini güçlendiren kanıtlar sunmaktadır.

“Deney ve kontrol grubunun ön test puanları arasında manidar fark yoktur” denencesini kontrol etmek amacıyla Man Whitney U Testi kullanılmıştır. Deney ve kontrol grubunun puanlarının ön testte manidar düzeyde farklı olup olmadığına ilişkin bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarı Testinden Aldıkları Ön Test Puanlarının U-Testi Sonuçları

Grup	N	\bar{X}	U	p
Deney	49	46,48		
Kontrol	47	50,61	1250	0,457

Tablo 3’e göre, Man Whitney U Testi sonuçları deney ve kontrol grubu öğrencilerinin başarı testi puanları arasında manidar düzeyde fark olmadığını göstermektedir. Bu sonuç deney ve kontrol grubu öğrencilerinin uygulama yapılmadan önce DPA hazırlama konusundaki hazırbulunuşluk seviyelerinin birbirine yakın olduğunu göstermektedir.

“Deney grubunun ön test ve son test puanları arasında son test lehine manidar fark vardır” denencesi Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ile incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Deney Grubunda Bulunan Öğrencilerin Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Son test –Ön Test	N	Test İstatistiği	Standart Hata	z	p
Negatif Sıra	0				
Pozitif Sıra	49	1,225	100	6,105	.000

Tablo 4 incelendiğinde, deney grubunda bulunan öğrencilerin uygulamadan önce ve sonra başarı testi puanları arasında manidar düzeyde bir fark olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Gözlenen farkın son test puanlarının lehinde olduğu görülmüştür. Elde edilen bu bulguya göre, DPA oluşturma konusundaki uygulamaların öğrencilerin DPA konusundaki bilgilerini artırdığını göstermektedir. Öğrencilerin DPA geliştirmeyle ilgili beceri düzeyinde bir

artış olup olmadığı ancak izleme amaçlı değerlendirmelerle kanıtlanabilir. Bununla ilgili bulgulardan aşağıda söz edilecektir.

“Kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasında manidar fark yoktur” denencesinde kontrol grubundaki öğrencilerin, başarı testinden aldıkları ön test ve son test puanları incelenmiş ve fark olup olmadığı Wilcoxon İşaretli Sıralar Testiyle kontrol edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Kontrol Grubunda Bulunan Öğrencilerin Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Son Test–Ön Test	N	Test İstatistiği	Standart Hata	z	p
Negatif Sıra	1	1,127	94	5,96	.000
Pozitif Sıra	46				

Tablo 5 incelendiğinde kontrol grubunda bulunan öğrencilerin başarı testinden aldıkları ön test ve son test puanları arasında manidar düzeyde bir fark olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Bu durum, kontrol grubunda bulunan öğrencilerin son test puanlarının arttığını göstermektedir.

Araştırmanın ikinci ve üçüncü denencesinde deney ve kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasındaki fark incelenmiştir. Her iki grubun da son test puanlarının ön teste göre manidar düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durumda deney grubundaki öğrencilerin başarı testinden aldıkları son test puanlarının yüksek olmasını, uygulanan programın etkililiği ile açıklanabilmesi için, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin son test puan farklarının da incelenmesi gerekir. Bu amaçla araştırmanın dördüncü denencesi test edilerek ulaşılan bulgular aşağıda verilmiştir.

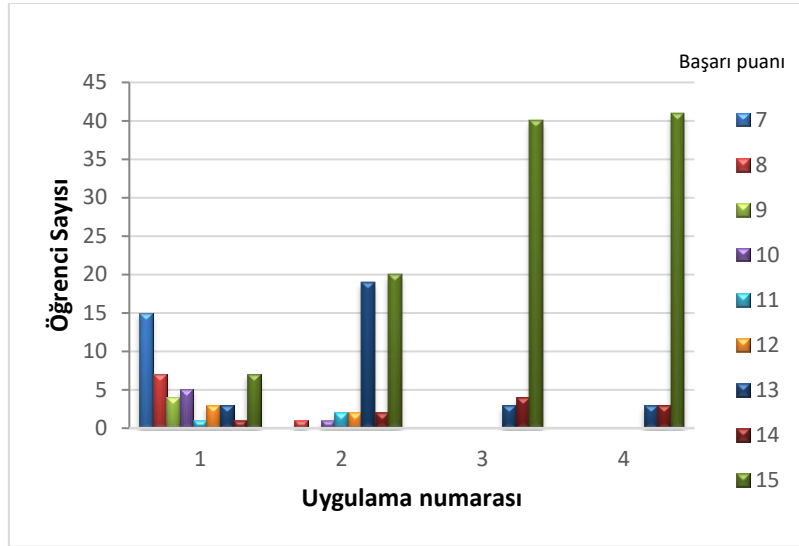
“Deney ve kontrol grubunun son test puanları arasında deney grubu lehine manidar fark vardır” denencesi Whitney U Testi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarı Testinden Aldıkları Son Test Puanlarının U Testi Sonuçları

Grup	N	Aritmetik ortalama	U	P
Deney	49	69,46	124,5	.000
Kontrol	47	26,65		

Tablo 6 incelendiğinde deney grubu öğrencilerinin puanlarının daha yüksek olduğu, farkın istatistiksel olarak manidar olduğu belirlenmiştir ($U=124,500$ $p < 0,000$). Buna göre deney grubu öğrencileri, son test uygulamasında daha başarılı olmuşlardır. Bu durum hazırlanan ve uygulanan programın öğrencilerin konuyla ilgili bilgilerinin artırdığı yargısını güçlendirmektedir.

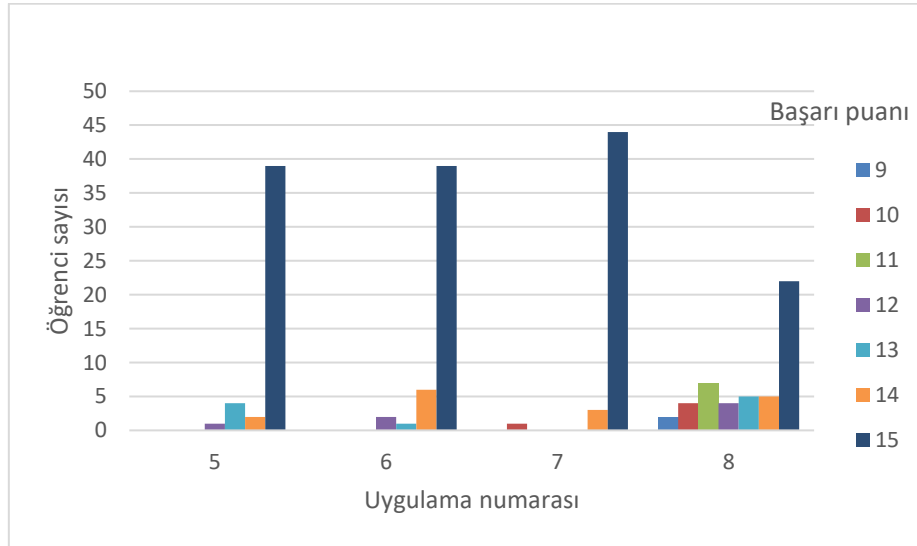
“Deney grubu öğrencileri süreç içinde dereceli puanlama anahtarı hazırlama konusunda beceri kazanmıştır” denencesiyle ilgili olarak, öğrencilerin süreç içerisindeki gelişimlerini görmek amacıyla dört uygulamanın öğrencilere ait performans grafiği oluşturulmuştur. Bu uygulamalarda 15 puan en iyi performansı göstermektedir. Şekil 1’de öğrencilerin sınıf içinde yapmış oldukları ilk dört uygulamaya ilişkin değerlendirme sonuçları verilmiştir.

Şekil1. Yapılan İlk Dört Uygulamanın Değerlendirme Sonuçlarına İlişkin Grafik

Şekil 1 incelendiğinde, uygulama sayısı arttıkça öğrencilerin istenilen düzeye ulaşma seviyelerinde artış gözlenmektedir. İlk uygulamada öğrencilerin daha düşük puan aldıkları, uygulama sayısı arttıkça beceride ustalaşarak daha yüksek puanlar aldıkları görülmektedir. Uygulama 3 ve uygulama 4'te 15 puan alan öğrenci sayısı diğer uygulamalara göre daha fazladır.

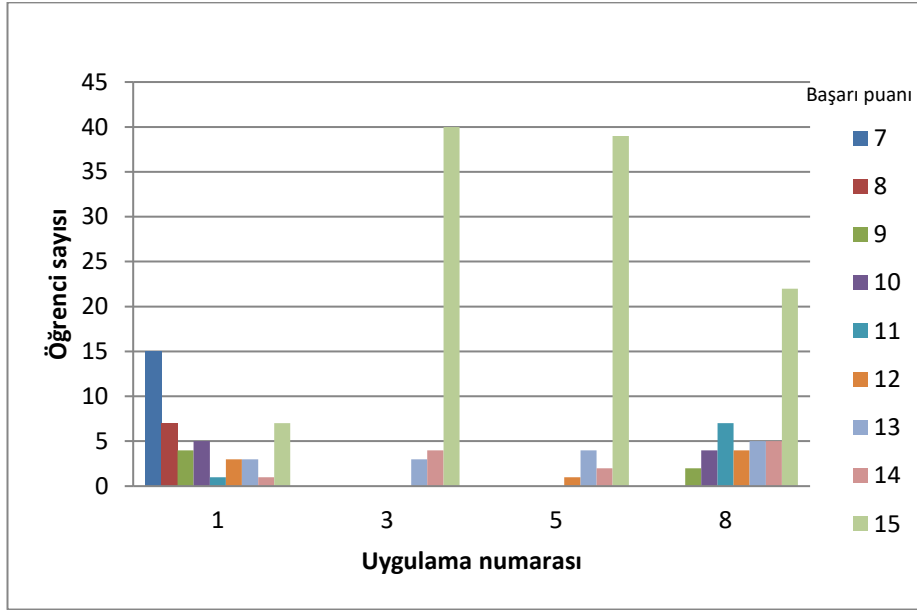
Şekil 2'de öğrencilerin sınıf içinde yaptıkları üç uygulama ile ödev verilen bir uygulamaya ilişkin değerlendirme sonuçlarına yer verilmiştir.

Şekil2. Yapılan Son Dört Uygulamanın Değerlendirme Sonuçlarına İlişkin Grafik

Şekil 2 incelendiğinde, öğrencilerin uygulama sayısı arttıkça uygulamadan tam puan alma sayıları da artmıştır. Özellikle yedinci uygulamada öğrenci başarısındaki değişim dikkate değerdir. Diğer uygulamalarda, düşük puan alan öğrenci sayısı oldukça düşüktür. Ayrıca ödev verilen uygulamada da farklı puan alan öğrencilerin olmasının yanı sıra tam puan alan öğrencilerin sayısı oldukça yüksektir.

Şekil 3'te 1., 3., 5. ve 8. uygulamalara ait değerlendirme sonuçlarına yer verilmiştir. Ardışık olmayan uygulamalardan seçilen değerlendirme sonuçları ile öğrencilerin gelişim düzeyleri gözlenmeye çalışılmıştır.

Şekil3. 1, 3, 5 ve 8. uygulamalara ait değerlendirme sonuçları

Şekil 3 incelendiğinde öğrenci puanları ilk uygulamada farklı puanlarda dağılım gösterirken uygulama arttıkça farklılaşmanın azaldığı, öğrenci puanlarının yüksek ve tam puanlarda yoğunlaştığı görülmektedir. 3.ve 5.uygulamada öğrenci puanlarının dağılımı çok net bir şekilde öğrencilerin gelişimini göstermektedir. 8. uygulamanın daha heterojen bir dağılım göstermesinin nedeni bu uygulamanın sınıf dışı etkinlik olarak gerçekleştirilmiş olmasıdır. Öğrenciler bağımsız çalışma ortamında, birbirleriyle daha az etkileşimli olduklarında daha düşük performans göstermişlerdir.

Öğrencilerin hazırladıkları çalışmalar uygulama sonunda araştırmacı tarafından toplanmış ve bir sonraki uygulama zamanına kadar değerlendirilmiştir. İlk hafta yapılan uygulamaların üzerine açıklayıcı notlar yazılmış ve öğrencilere uygulamaları dağıtılarak incelemeleri istenmiştir. Aynı zamanda her uygulamadan sonra araştırmacı o uygulamayla ilgili önceden kendisinin hazırlamış olduğu DPA'nı örnek olarak yansıtmış ve öğrencilerden kendi performanslarıyla bu örnek arasındaki farkları incelemelerini istemiştir. Daha sonra öğrenciler kendi performanslarını öz değerlendirmeler yoluyla değerlendirmiştir.

Öğrenci öz değerlendirmeleri ile öğretmen değerlendirmesi arasındaki ilişkiler Spearman'ın sıra farkları korelasyonu ile incelenmiş sonuçları Tablo 7'de verilmiştir. Kazanım sözcüğü K ile gösterilmiştir.

Tablo 7. Öğrenci Öz Değerlendirmeleri ile Öğretmen Değerlendirmeleri Arasındaki İlişkiler

	Bilişsel Gelişim			Dil Gelişimi	
	K6	K17	K10	K15	K16
r	0,15	0,79	0,33*	0,09	-0,14
p	0,30	0,61	0,03	0,52	0,35
N	48	44	43	47	46

Tablo 7 incelendiğinde, öğrenci ve öğretmen değerlendirmeleri arasında yüksek düzeyde manidar ilişkilerin olmadığı söylenebilir. Yalnızca dil gelişimi kazanım 10 ile ilgili uygulamada öğrenci ve öğretmen öz değerlendirmeleri arasında istatistiksel olarak manidar ancak düşük bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Araştırmanın bulgular kısmında öğrenci ürünlerinden örnekler verilmesinin hem araştırmanın iç geçerliğini artıracığı hem de bu konuda yeni çalışmalar yürütecek olanlara görüş sağlayacağı düşünülmüş ve aşağıda öğrenci çalışmalarından örnekler verilmiştir.

Bilişsel Gelişim Kazanım 4
6-10 nesneyi herhangi bir özelliğine göre gruplandırır.
renk / dokü / büyüklük

Ölçütler	Puan
6-10 nesneyi renk, dokü ve büyüklüğü bakımından gruplandırır.	4
6-10 nesneyi renk ve dokü bakımından gruplandırır.	3
6-10 nesneyi renk bakımından gruplandırır.	2
6-10 nesneyi herhangi bir özelliğine göre gruplandıramaz.	1

Bilişsel Gelişim Kazanım 6
1'den 10'a kadar olan nesnelere kullanarak çıkarma yapar.

Puan	Açıklama
3	Çocuk 7'den 10'a kadar olan kalemleri kullanarak çıkarma yapar.
2	Çocuk 6 ve daha az olan kalemleri kullanarak çıkarma yapar.
1	Çocuk çıkarma işlemi yapar ama hatalıdır.
0	Çocuk çıkarma işlemi yapamaz.

Elitsel Gelişim Kazanım 6
1'den 10'a kadar olan nesnelere kullanarak çıkarma yapar.

PUAN	ACIKLAMA
4	Çocuk 6-10 nesneyi kullanarak çıkarma işlemi yapar.
3	Çocuk 5 ve daha az nesneyi kullanarak çıkarma işlemi yapar.
2	Çocuk çıkarma işlemi yapar ama sonuç yanlıştır.
1	Çocuk çıkarma işlemi yapamaz.

Dil Gelişim Kazanım 4b: Es sesli sözcüklerin anlamlarını söyler.

ÖLÇÜTLER	Puan
Es sesli 3 tane sözcükten anlam anlamlarını söyler.	4
Es sesli 2 tane sözcükten anlam anlamlarını söyler.	3
Es sesli 1 tane sözcükten anlam anlamlarını söyler.	2
Verilen es sesli sözcüklerin anlamlarını söyleyemez.	1

Şekil 4. Öğrenci çalışmalarından örnekler içeren resimler

Araştırmada öğrencilerden deneysel uygulamanın sonunda öğrenme deneyimlerine ilişkin kompozisyon yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin deneyimlerine ilişkin aktardıkları bilgilerden bazıları Tablo 8'te verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin deneysel uygulama sırasındaki öğrenme deneyimlerine ilişkin aktardıkları bilgilerden bazıları

Öğrenci	Aktardığı deneyim
S.	...Uygulamalardan önce rubrikler ile ilgili sadece tanımsal olarak kavramı biliyordum. Nasıl hazırlanacağına dair bir fikrim yoktu... Rubriklerin öğrencinin çalışmalarına yön vermesini sağladığını, eksiklerin neler olduğunu ve bu eksiklerini giderme yollarını gösterdiğini öğrendim... İkinci haftadaki uygulamaları birinci hafta yaptığım uygulamalardan daha kolay ve rahat yaptım.
K.	...Önceden sadece holistik ve analitik rubrik bakımında genel bilgiler biliyordum. Nasıl hazırlanacağı bakımında bir bilgim ve deneyimim yoktu... Dereceli puanlama yönergesinin iki türden oluştuğunu ve bu türlerin holistik ve analitik olduğunu, ölçüt sayısının 3-6 arasında olması gerektiğini öğrendim.

- B. ...yaptığımız holistikrubrik uygulamaları boyunca adını bile söyleyemediğim ve bölümümden çok işime yarayacak olan holistikrubrik ne demektir onu öğrendim...Holistikrubriği öncelikle hocamızın anlatması ardından örnekler göstermesi ve bizlere uygulamalı olarak hazırlatması, son olarak da doğru yapıp yapmadığımızı görmemiz için aynı kazanım ile kendisinin hazırladığı rubriği bizimle paylaşması ile bu çalışmayı iyice pekiştirdim.
- M. ...İlk haftanın aksine sonraki uygulamalarda konuya hakimiyetim arttı ve son hafta yapılan uygulamada pratik bir şekilde uyguladım... İlk rubriklere çok ayrıntılı şeyler yazarken şimdi daha basit ama öz ölçütler yazabiliyoruz.
- A. ... çalışma boyunca rubrik nedir, nasıl hazırlanır, türleri nelerdir, özellikleri, avantajları ve dezavantajları nelerdir gibi soruların cevaplarını öğrendim.... İkinci hafta ilk hafta hazırladığımız rubrik kağıdına "mantığını anlamışsın" yazdığımızda mutlu oldum ve cesaretlendim.
- T. ...Rubrik yazarken genel olarak kazanıma odaklanmayı ve basit düşünmeyi öğrendim. Çocuk odaklı düşünüp çocuğun seviyesinin üzerinde bir performans yazmamayı öğrendim.
- P. ...Hocamız nerede hata yaptığımızı uygulama kağıtlarımıza yazıp bize geri veriyordu. Bu da hatalarımızı düzeltmeye yardımcı oluyordu.
- Z. ...İlk başta ne kadar ön yargılı olsam da öğrendikten sonra sıkıcı olmadığını, aslında eğlenceli bir çalışma olduğunu anladım.
- Ş. ...Yanlış yaptığımız rubriklerin doğrularını hocamız bizlere göstererek yanlışlarımızı fark ettik ve ona göre daha doğrularını yapmaya başlayıp öğrendim... Bu uygulamalarda bazen zorlansam da keyifli olduğunu ve mesleki anlamda bana yenilikler kattığını düşünüyorum.
- H. ...Öğretmenlerimizin detaylı anlatımıyla, ufak bir bilemediğim yerde hemen onlardan yardım isteyip olup olmadığını sorarak, nasıl iyileştirebileceğim hakkında fikir alarak her hafta yavaş yavaş deneyimleyerek öğrendim.... Arkadaşlarımızla birbirimize danışıp yardımcı olduk hatta, sınıfta diyaloga girmediğim kişilerle de kaynaştık.... Kendim çok fazla ekleme yapıyordum. Hedef davranışa odaklanmayı konudan uzaklaşıyordum. Aynı çalışmalarını tekrar yapmam çok dikate derdim.

Öğrencilerin deneysel uygulama konusunda değerlendirmelerini içeren kompozisyonları incelendiğinde öğrencilerin bu uygulamanın mesleki gelişimlerine katkı sağladığını düşündükleri, uygulamadan keyif aldıkları, öğrenme deneyimlerini artırdıklarını fark ettikleri görülmektedir.

Tartışma

Araştırmada Çocuk Gelişimi bölümüne devam eden deney grubu öğrencilerinin DPA oluşturmaya ilişkin uygulamalar sırasında beceri kazandığı belirlenmiştir. Ayrıca süreç içinde öğrencilere DPA kullanılarak geri bildirim vermenin öğrencilerin beceri düzeyine katkısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında farklı özellikteki gruplarla gerçekleştirilen, benzer araştırma örnekleri vardır (Goodrich, 2001; Koutsoftas ve Gray, 2012; Luft, 1998; Petkov ve Petkova, 2006). Aytaç (2006) İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümü öğrencileriyle yürüttüğü çalışmada, öğrencilerden kendi DPA'nı hazırlamalarını istemiş ve her uygulamanın sonunda performansı en iyi yansıtan DPA öğrencilerin ortak kararıyla belirlenmiştir. Bu çalışmada DPA kullanmanın öğrencilerin konuyu anlamalarını sağladığı ve konuyla ilgili soruları çözme becerilerini desteklediği, öğrenci başarısını artırdığı belirtilmiştir. Alan yazında ayrıca DPA kullanılarak öğrencilere geri bildirim sağlamanın eğitim ve öğretime katkı sağladığı da vurgulanmaktadır (Andrade, 2000; Aslanoğlu ve Kutlu, 2003; Bayraktar ve Aslan, 2016; Goodrich, 1996; Van Helvoort, 2012).

DPA ile gerçekleştirilen değerlendirmeler genel izlenimle yapılan değerlendirmelere göre daha nesnel sonuçlar verecektir (Doğan, Karakaya, Kutlu, 2017, Ev Çimen, 2012). Bu çalışmada DPA kullanılarak öğrencilere kendi performanslarıyla ilgili geri bildirimler sağlanmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin kendi performanslarını değerlendirmeleri öz değerlendirmeler yoluyla gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin kendi performanslarına ilişkin yaptıkları değerlendirmeler ile öğretmen değerlendirmeleri arasında bir uygulama dışında bir ilişki bulunamamıştır. Güneş ve Kılıç (2016), yaptıkları bir çalışmada bu bulguya benzer bir biçimde öğretmen değerlendirmeleri ile öğrencilerin öz değerlendirmeleri arasında bir ilişki olmadığını belirtmiştir. Bu durum öğrencilerin ilk kez öz değerlendirme yapıyor olmasından kaynaklanabilir. Öz değerlendirmelerde öğrencilerin güvenilir değerlendirme

yapabilmeleri için daha çok sayıda uygulama yapılması gerekebilir. Goodrich ve Boulay (2003) da öz değerlendirmenin nasıl yapılacağını öğrencilere anlatmanın, bu bilgilerin öğrenciler tarafından hemen benimseneceği ve yazılarına aktarılacağı anlamına geleceğini belirtmektedir. Her ne kadar öğretmen ve öğrenci değerlendirmeleri arasındaki ilişki olmadığı yönünde araştırma sonuçları olsa da öz değerlendirmelerin öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerine aktif katılımını sağlaması (Somervell, 1993) nedeniyle kullanılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada temel amaç deneysel uygulamaya katılan Çocuk Gelişimi bölüm öğrencilerinin belirli bir kazanımla ilgili performansa ilişkin ölçütler oluşturarak bütünsel DPA oluşturma becerilerindeki değişimi izlemektir. DPA'nın hazırlanması güçtür ve uzmanlık gerektirir (Popham, 2000). Bu bakımdan DPA'nın geliştirilmesi konusunda mutlaka belirli bir eğitim alınması ve uygulamalarla ilgili geri bildirim sağlanması gerekmektedir. DPA hem erken çocukluk döneminde sınıf içinde gerçekleşmesi beklenen davranışları gözlemlemede hem de Çocuk Gelişimi Bölümü öğrencilerinin öğrenmelerini izleme ve puanlamada etkili bir değerlendirme aracıdır. Olumlu yanlarına rağmen bu konuda eğitim alınmasının geçerli sonuçlar elde etmede önemli olduğunun yeniden belirtilmesinde fayda vardır (Erman Aslanoğlu ve Kutlu, 2003).

DPA, kısa yanıtı ya da açık uçlu soruların puanlanmasında kullanılabilmesi gibi belirli bir performansın puanlanmasında da kullanılabilir. Öğrencilerin sınıf içinde belirli bir alanla ilgili performansları onların yaratıcılık, eleştirel düşünme, bilimsel düşünme becerileriyle ilgili olabilir. Bu tür becerilerin değerlendirilmesinde genel izlenimle puanlama güvenilir bir değerlendirme sağlamayabilir (Doğan, Karakaya ve Kutlu, 2017). Bu çalışmada da öğrencilerden belirtilen kazanımla ilgili DPA hazırlamalarının hem analitik düşünme hem de yaratıcı düşünme becerileriyle ilgili olduğu düşünülmektedir. Bu bakımdan bu araştırma sonuçlarının Çocuk Gelişimi alanında farklı performansların değerlendirilmesi amacıyla geliştirilebilecek DPA'na örnek oluşturabileceği düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmada deney grubunda bulunan Çocuk Gelişimi bölümü öğrencilerinin uygulamalar sırasında DPA geliştirme becerilerinde artış gözlemlendiği, DPA hakkında son testte önemli düzeyde yüksek puan aldıkları ve uygulamaların etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu tür değerlendirme araçlarının sınıf içi uygulamalarda geliştirilmesi ve kullanılmasıyla öğrencilerin ilgili becerilerini kullanmada yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada öğrencilerin kendi performanslarına ilişkin öz değerlendirmeler ile öğretmen değerlendirmeleri arasında bir ilişki elde edilememiştir. Bu durum uygulama sayısının az olmasıyla ya da öğrencilerin öz değerlendirmelerin amacını kavramalarının daha uzun bir zaman gerektirmesiyle açıklanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak aşağıdaki öneriler sunulabilir.

Çocuk Gelişimi bölümünde ilgili dersler kapsamına DPA oluşturma vb. konular eklenebilir. Bu dersin devamı olarak Değerlendirme Aracı Geliştirme adıyla uygulamalı yeni bir ders açılarak bu derste kontrol listeleri, derecelendirme ölçekleri, gözlem formları, DPA geliştirmeye yönelik uygulamalar yapılabilir. Bu yolla değerlendirmelerde standart testlerin yanı sıra diğer değerlendirme yöntemlerinin kullanılmasının da yaygınlaşması sağlanabilir.

Bu araştırma sonuçlarından yola çıkarak benzer bir konuda çalışma yapacak araştırmacılara Çocuk Gelişimi öğrencilerinin kontrol listesi, derecelendirme ölçeği vb. farklı özellikteki ölçme araçlarını hazırlama konusundaki ustalıkları deneysel çalışmalarla incelenebilir.

Atıf için (How to cite)

Kayakçı, Danışmaz, Z. ve Kurnaz, Adıbatmaz, B. F (2020). Çocuk Gelişimi Alanında Dereceli Puanlama Anahtarı Hazırlama: Deneysel Bir Uygulama. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 3(5), 13-29..

Kaynakça

- Anadol H. Ö. ve Doğan C. D. (2018). Dereceli Puanlama Anahtarlarının Güvenirliğinin Farklı Deneyim Yıllarına Sahip Puanlayıcıların Kullanıldığı Durumlarda İncelenmesi. *Elementary Education Online*, 2018; 17(2): pp. 1066-1076 *İlköğretim Online*, 2018; 17(2): s.1066-1076. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Andrade, H. G. (2000). Using Rubrics to Promote Thinking and Learning. *Educational Leadership*, 57(5), 13-18.
- Anlar, B. ve Yalaz, K. (1996). Denver II Gelişimsel Tarama Testi-Türk Çocuklarına Uyarlanması ve Standardizasyonu. *Hacettepe Çocuk Nörolojisi Gelişimsel Tıp Araştırmaları Grubu, Ankara*.
- Aslan, C. ve Bayraktar, A. (2016). Dereceli Puanlama Anahtarı Kullanan Öğrencilerin Başarıları Üzerine Bir Araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(4), 504-517.
- Aslanoğlu, A. ve Kutlu, Ö. (2003) Öğretimde sunu becerilerinin değerlendirilmesinde dereceli puanlama anahtarı (rubrik) kullanılmasına ilişkin bir araştırma. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36, (1-2), 25-36.
- Aytaç N. (2006). Üniversite Öğrencilerinin Newton'un Hareket Yasalarını Anlamalarının Değerlendirilmesinde Dereceli Puanlama Anahtarı Geliştirilmesi ve Kullanımı. Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. M.S. Kocakulah).
- Birel A. S. ve Albuz A. (2014). Viyolonsel Öğretiminde Performansı Değerlendirmeye Yönelik Hazırlanan Dereceli Puanlama Anahtarının (Rubrik) Sınanması ve Değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(3): 281-207.
- Ev Çimen, E. (2012). Öğrencilerin Matematiksel Güç Düzeylerini Ölçme Sürecinde Dereceli Puanlama Anahtarı Kullanımı. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Goodrich Andrade, H. (2001). The effects of instructional rubrics on learning to write. *Current Issues in Education*, 4 (4). Available: <http://cie.ed.asu.edu/volume4/number4/>
- Goodrich Andrade, H. ve Boulay, B. A. (2003) Role of rubric-referenced self-assessment in learning to write. *The Journal of Educational Research*, 97(1), 21-30.
- Güneş, P. ve Kılıç, D. (2016). Dereceli Puanlama Anahtarı ile Öz, Akran ve Öğretmen Değerlendirmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39:58-69.
- Kan, A (2007). Performans Değerlendirme Sürecine Katkıları Açısından Yeni Program Anlayışı İçerisinde Kullanılabilecek Bir Değerlendirme Yaklaşımı: Rubrik Puanlama Yönergeleri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*,7(1):129-152.
- Koutsoftas, A. D. ve Gray, S. (2012). Comparison of narrative and expository writing in students with and without language-learning disabilities. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 43, 395–409.
- Kurnaz, F. B., Ergün, E. ve Ilgaz, H. (2018). Çevrimiçi Tartışma Ortamlarına Katılıma İlişkin Dereceli Puanlama Anahtarı, Participation in online discussion environments: Is it really effective? *Education and Information Technologies*, 23(4), 1719-1736.
- Kutlu Ö, Yıldırım Ö. ve Bilican, S. (2009). Öğretmenlerin Dereceli Puanlama Anahtarlarına İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 76-88.
- Korkmaz, Y (2009). Fen Öğretiminde Rubrik Kullanma Eğitiminin Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Görüş ve Uygulamalarına Etkisi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, (Danışman: Prof. Dr. A Afyon).
- Luft J. (19998). "Rubrics: Design and Use in Science Teacher Education", Annual meeting of the association for the education of teachers in science, Arizona.1.
- Mertler, C.A. (2001). Designing Scoring Rubrics for Your Classroom. 15 Ağustos 2018 tarihinde <https://pareonline.net/getvn.asp?v=7&n=25> adresinden alınmıştır.
- Minez, T. (2012). Piyano Eğitiminde Rubrik İle Geleneksel Değerlendirme Yöntemlerinin Karşılaştırılması, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Malatya, (Danışman: Prof. Dr. T Sağer).
- Ömür, S. ve Erkuş, A. (2013). Dereceli Puanlama Anahtarıyla, Genel İzlenimle ve İkili Karşılaştırmalar Yöntemiyle Yapılan Değerlendirmelerin Karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 308-320.

- Parlak B. ve Doğan, N. (2014). Dereceli Puanlama Anahtarı ve Puanlama Anahtarlarından Elde Edilen Puanların Uyum Düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2):189-197.
- Petkov, D. ve Petkova, O. (2006). Development of scoring rubrics for IS projects as an assessment tool. *Issues in Informing Science and Information Technology*, 3, 499-510.
- Popham, W. J. (1997), What's Wrong and What's Right With Rubrics. *Educational Leadership*, 55 (2),72-75.
- Popham, W.J. (2000). Modern educational measurement: Practical guide lines for educational leaders (3rd Ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Savaşır, I., Sezgin, N. ve Erol, N. (1995). Ankara gelişim tarama envanteri el kitabı. *Ankara: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi*.
- Somervell, H. (1993). Issues in assessment, enterprise and higher education: the case for self-, peer and collaborative assessment, *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 18, 221-233.
- Temel, F., Ersoy, Ö., Avcı, N. ve Turla, A. (2005). Gazi erken çocukluk gelişimi değerlendirme aracı "GEÇDA". Ankara: Rekmay Ltd. Şti.
- Tierney R. ve Simon M. (2004). What's still wrong with rubrics: Focusing on the consistency of performance criteria across scale levels. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 9(2).
- Van Helvoort, A. A. J. (2012). Perspectives on how adult students in information studies use a scoring rubric for the development of their information literacy skills. *The Journal of Academic Librarian Ship*, 38(3), 165–171.